

Oihartzunak - hitz

Mª Jose Intxausti

EHUko irakaslea. Psikomotrizista.

Jakin badakigu ipuin bat, istorio bat entzutean emozioak bizi izaten ditugula. Hitz eta berbek mugiarazi egiten gaituzte. Eta irakurtzerakoan ere gertatzen da hori, nahiz eta prozesua konplexuagoa izan. Badira liburu teoriko batzuk intelektuala eta emozionala nahastean sortzen den eremu bitxi horretan barneratzen gaituztenak. Emozioaz gogoeta egitea, gizakiaren ulerkuntza bihurria eraikitzea zeregin zaila da, ezin zaiolarik gizaki horri bere emozio -eta erlazio- funts hori kendu.

Kurarrewe. Txile (2005).

Bernard Aucouturier-en gogoeta-bidea entzutean, askotan kezka sentitu izan dut, eta kezka hori besteengan ere islatuta ikusi izan dut: bekozko ilunak, irribarre txikiak, begirada-trukea, etab. Haren hitzek gizakiaz funtsezkoa, baina ez sinplea, bilatzen duen ikuspegi-hurbildu gaituzte. Eta horregatik haurtzarora (gizaki horren historia-ren hasiera) ikusteko era bat proposatu digu, berritasunez bete eta oso erakargarria. Bere ahalegina kontzeptu berriak, azalpen berriak sortzera bideratu da. Azken liburuak¹ hori dena biltzen du, eta ongi etorri izan bedi. Lehenengo zatitik, oinarri teorikotik alegia, hau nabarmenduko nuke: subjektuaren kontzeptua, bere dimentsio existentsiala eta bere dinamika.

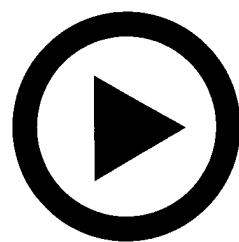
Globaltasunari interakzio edo eragin-truketik ekiten zaio. Uler-

garri gertatzen zaigu, psikikoaren eta somatikoaren arteko elkargu-neak bilatzen direlako.

Jaioberriaren aparatua psikikoarentzat, gorputza da ingurunearekiko (fisiko nahiz afektibo-sozialarekiko) truke bidea. Erregistro, antolaketa eta metatze-funtzioak ditu. Sentibera da eta giza unibertsoaren askotariko dimentsioak antzematen ditu, eta erlazio-natu egiten ditu bateratze-zentzuarekin. Bateratze-zentzuak, barneratzeak, jarraitutasunak aparatua psikikoa indartzen dute, eta horrela, irekita eta trukean, sendotuz joaten da aparatua hori. Bizipen psikikoek sustrai toniko-afektiboak dituzte, baina aldi berean bizipen toniko-afektiboek eragin-trukea dute aparatua psikikoarekin, hots, ez dago kausa-ondorio erlaziorik, eragin-truke edo

(1) Aucouturier, B. (2004). *Fantasmas de acción y la práctica psicomotriz*. Bartzelona: Graó.

sustraituak

interakzioa baizik. Autoreak dioen bezala, "gizakiaren lehenengo jarduera psikikoak erlazioan dagoen gorputzean ditu sustraiak" (2004, 53).

Batasun konplexu honek badu gainera dimentsio bat, beti erraz ezagutzen ez dena. Harrigarria gertatzen da jaioberriak bizipen sakonak izatea, edo nolabaiteko pisu existenziala dutenak; hots: "Nik suntsituko zaitut, galdu gabe, eta beraz berriz eraiki zaitzaketa eta neure burua eraiki" (2004, 63). Edo bestela esanda, "Ni neu naiz zure barruan" eta hori da "zu gabe neu izatera iristeko" baldintza (2004, 124). Eragozpenik gabe onartzen da haurrak barre egitea, negar egitea, haserretzea, beldur izatea... baina "larria" sentitzea, heriotza, larrugabetzea bezalako hitzekin lotutako larria sentitzea...

Harrigarria da haur-sufrimendua eta horren adierazpena ere. Baina sufrimendua ez da patologia-ren sinonimo, edo hobeto esanda, ez beti behintzat. Gure bizitzan hasiera-hasieratik dagoen kontrasteen dinamikak sufrimendua eragiten du. Hasieratik ezagutzen dugu aurkakoen dilema (hurbil/urrun, suntsitu/iraunara-

zi...), eta bateraezina oso ezagun bihurtzen zaigu (barruan/kanpoan...). Gure nahi edo desiraren oinarrian aurkakoa eta bateraezina daude, hots, lortzea ezinezkoa den zerbait, baina etengabe bila gabiltzana. Hala ere, bada sufrimendu maila handi bat patologia sortzen duena. Horretatik hurbil gaude, denok partekatzen baitugu sufrimenduan ezarritako bilaketa hori, eta horregatik, hori ulertzeko lan egiteak ere geure errealitateara hurbiltzen gaitu. Baina patologia-ren sufrimenduak gainezka egiten dio subjektuari eta alde horretatik "mundu arrotzetan" dagoela ikusten dugu.

Subjektuaz eta bere dinamikaz hitz egiten du, ez haurtzaroan bakarrik, baita bizitzan zehar ere. Parekatu egiten gaitu, eta parekatze horretan biok dauzkagu mundu inkontzientearen eta mundu sinbolikoaren elementuak. Batzuetan ez dugu atsegin gure identitatearen sustraiak harreman goiztiarrean sartuta daudela ikustea.

Bilakaera edo eboluzioa ez du ezabatzeak edo menderatzeak edo gainditzeak markatzen. Ez du bilatzen subjektu "kontrolatua",

**Harrigarria gertatzen da
jaioberriak bizipen
sakonak izatea,
edo nolabaiteko
pisu existenziala
dutenak**

ezta bere afektuen kontrolatzaile dena ere, baizik eta afektu horiei eta horien energiari atxikitako subjektua, baina baita horien dinamika konplexuari ere. Ez dago dilemaren konponketarik, baizik eta dilema konponezina dela ulertzen sakontzea baizik. Ez dugu haurtzaroari buruzko ikuspegia bakarrik aldatzen, baita helduaz daukaguna ere. Aucouturierrek dioenez, "Norberaren erre-presentazioa eta identitatea batu egiten dira. Izan ere, identitatea lortzeak esan nahi du 'nork bera' izaten jarraitzea bilakaeraren

zailtasunen aurrean, eta esperientzia-aniztasunaren aurrean eraldatzea, nor bera izateak sortzen duen atseginareen jarraitutasuna galdu gabe” (2004, 127).

“Mundua begietsi, ez eraldatu”. Jarrera posible bat da hori. Era-kargarria da pentsatzen, hausnartzen, aztertzen dugunean gauzatzen dugun itxurazko menderatze-ekintza. Egitaterik simple-enetik errealiterik konplexuenera, eragiketa mental amaigabeak egin ditzakegu, itxuraz subjektu ahaltsu bihurtzen gaituztenak: nola hobetu hau, nola zuzendu hori, etab. Baina gauza bat da esatea eta bestea egitea. Horregatik du hain balio handia liburu honen bigarren zatiak. Bernard Aucouturiერი ez zaio ahaztu praktikoa eta horren antolaketa ere jorratzea, eta gainera idatziz jartze-ko ahalegina egin du.

Berrogei urteren ondoren, Aucouturierek bere esperientzia eskaini digu. Hiru sail handitan aurkeztu du: hezkuntza eta prebentzioko

praktika psikomotorra (PPA), taldeko laguntza psikomotorra eta banako laguntza psikomotorra.

Bigarren zati honen egiturak baidu itxuraz jarraitutasuna, baina baita ere nabarmendu nahi du, jarraitutasun horren barruan, argi eta garbi bereizi behar dugula esku-hartzeetako bakoitza psikomotrizitari, konpromisoei, baldintzei eta abarri buruz. Horregatik, oso garrantzitsua da zer-nolako lanetan gabiltzan zehaztea.

Hezkuntzako Praktika Psikomoto- rrean ongi ezarrita geratzen dira materialari eta saioaren antolae- rari buruzko alderdiak. Hala ere, ñabardurak egiten dira horietaz, taldeko nahiz banako laguntzan.

Bigarren zati honen hasieran argi eta garbi ezarrita daude espazio- antolaketaren bi lekuak, eta den- bora-antolaketari dagozkion hurrenez hurrengo faseen egitura, hiru denborarekin (adierazkortasun motorra, “historia”, adierazkortasun plastiko eta grafikoa), sarrera-

Izaskun eta Ander Arrieta (2005).

eta irteera-errituez gain. Gero ikusiko dugu ezarpen progresiboan aldaketak sartuz doazela, txikienei dagokienean batez ere.

Adierazkortasun motorraren fa- seak alde batetik egoera desber- dinen katalogo zehaztua aurkez- ten digu, eta bestetik jolas-beha- keta errealen bilduma, non na- barmen geratzen baita obraren ezaguera praktikoa. Alde horreta- tik ere, adierazkortasun plastiko eta grafikoaren faseak gai des- berdinez egindako produkzioen bilakaeraren aztarna-kopuru han- dia ematen digu.

Taldeari kontaturiko “historia”, se- gurtatze-prozesua da hizkuntza- ren bidez. Hala ere, horixe azpi- marratu nahi dut.

Hezkuntzako nahiz prebentzioko praktika psikomotorrean, taldeko nahiz banako laguntzan, fase ho- ni honela deitzen zaio: segurtatze sakona hizkuntzaren bidez (2004, 186, 225, 261). Banako lagun- tzari dagokionez, testu hau azpi- marratuko nuke: “Psikomotrizis-

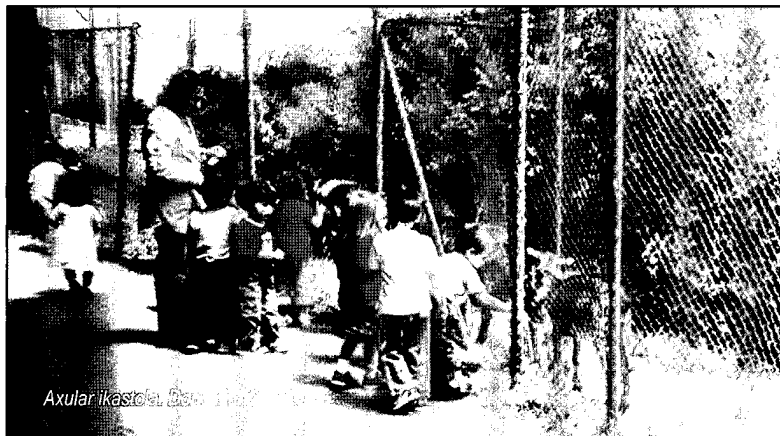

Axular Ikañstola, Donostia (2006).

tak karga toniko-emozional handia jarri behar du bere hitzetan, haurren iragan mingarriari buruz duen zentzua nabarmen gera dadin" (2004, 264).

Hurrekin hitz egitea, familiekin hitz egitea, lagunekin hitz egitea, beste profesional batzuekin hitz egitea, gutaz edota gugandik hitz egitea. Egoera bakoitzean hitzak bilatzen ditugu, baina, oso beste-lako gauza, hitz horiek aurkitzea da. Hitzak egon daitezke "sustraituta" (2004, 257) eta "benetako hizkuntza, imajinario edo irudikariz eta emozioz betea" eratu (2004, 230), "horretaz guztiaz emozioz eta benetakotasunez hitz egiteko aukera" ematen digutelarik (2004, 212).

Hau da, hizkuntzak segurtatze sakona eskaini diezaguke. Elkarrekin konpromisoa: zintzo hitz egitea (2004, 215), edota bermatzen eta

Axular ikastola. Bermeo (2004).

egituratzen duten hitzak (2004, 230), idazpuru iradokitzailek dira. Baina inoiz ez dugu intelektualizazioa aipatu: "Beste pertsona bat ulertzea ez da aztergai intelektualizat hartzea, 'jakintzaren bidez' bere gain nagusitasun-agintea erabil dezakegarrik, baizik eta lekukotasun emozionalaren esanahia atzemateko ahalegina da, batez ere" (2004, 212).

Laguntzako hizkuntza honek hitz sustraituak bilatzen ditu, eta pertsona-haur nahiz heldu-bere historia afektiboarekin, guggan, gure gorputzean erregistraturiko erlazio-historiarekin lotuta dagoenean agertzen da. Segurtatze sakona hizkuntzaren bidez ahalbidetzen duena gorputzaren bidezko segurtatze sakona da.

Artxan Udal H.E. Granada (2005).